

Przypowieść o twórcy i jego dziele w wierszu C.K. Norwida *Fortepian Szopena*

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Prezentacja multimedialna](#)
- [Film edukacyjny](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Cyprian Kamil Norwid, *Fortepian Szopena*.
- Źródło: Stanisław Jerschina, *Fortepian Szopena*, „Zdrój” 1946, nr 6, s. 1-2.
- Źródło: Cyprian Kamil Norwid, *Fortepian Szopena*, [w:] tegoż, *Poezje. Wybór*, Warszawa 2015, s. 192-195.

Przypowieść o twórcy i jego dziele w wierszu C.K. Norwida *Fortepian Szopena*

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Fortepian Szopena Cypriana Kamila Norwida to wieloetapowy i wielowątkowy utwór. Jest nie tylko wykładnią stanowiska poety na temat sztuki i literatury. Jest nie tylko artystycznym zapisem jednego z najtragiczniejszych fragmentów historii Polski. Jest wierszem o charakterze paraboli, przypowieści, bowiem jego głębszy sens odwołuje się do uniwersalnych prawd o człowieku i wyzwaniach, przed którymi stoją przyszłe pokolenia:

” Stanisław Jerschina

Fortepian Szopena

Koroną poezji zrodzonej pod znakiem powstania styczniowego jest słynny już dziś poemat liryczny *Fortepian Szopena*.

Źródło: Stanisław Jerschina, *Fortepian Szopena*, „Zdrój” 1946, nr 6, s. 1-2.

Twoje cele

- Poznasz okoliczności powstania wiersza *Fortepian Szopena*.
- Przedstawisz poglądy Cypriana Kamila Norwida na temat twórczości Fryderyka Szopena.
- Wyjaśnisz, dlaczego muzyka była szczególnie ważna dla twórców romantyzmu.
- Zinterpretujesz wielowątkowość wiersza Cypriana Kamila Norwida.

Przeczytaj

Dla zainteresowanych

Aby dowiedzieć się więcej na temat biografii Cypriana Kamila Norwida, zapoznaj się z poniższymi materiałami:

[„Odpowiednie dać rzeczy słowo!” – Norwidowska koncepcja poezji](#)

[Jak się nie nudzić? – ironiczne refleksje Norwida na temat salonów romantycznych](#)

Portret Cypriana Kamila Norwida wykonany przez Józef Łoskoczyńskiego

Paraboliczny charakter wiersza *Fortepian Szopena*

W liryce Norwid chętnie sięgał do [paraboli](#) (przypowieści), alegorii, symbolu, co czyni jego twórczość trudną w interpretacji i odbiorze. Poeta zaczynał od konkretów, drobnych szczegółów, by następnie poszerzyć ich treść, nadać im wielowymiarowość. Tym samym tworzył zróżnicowany i wcale niełatwy w odczytaniu system znaczeń, przeciwstawiając się poezji łatwej w odbiorze, niewymagającej od czytelnika wysiłku

intelektualnego. Inną cechą formalną twórczości literackiej Norwida jest zastosowanie ironii, która realizuje się w dwóch wariantach: ironii czasów i ironii zdarzeń. Wynika ona z kontrastu, jaki rysuje się między wydarzeniami historycznymi a nieadekwatnymi do nich działaniami (zawsze jest coś „nie w czas i nie w porę”). Oprócz ironii poeta cenił również milczenie, ciszę, którą uczynił wręcz zasadą organizującą kompozycję utworów. Dzięki graficznej organizacji cisza narzuca się sama, a poszczególne wyrazy nabierają nowego sensu, odkrywają przed czytelnikiem swe drugie, symboliczne znaczenie.

Słynny wiersz Norwida *Fortepian Szopena* poświęcony jest ideałowi piękna. Tłem historycznym utworu było wyrzucenie przez okno pałacu Zamoyskich fortepianu, na którym niegdyś grywał Szopen, w odwecie za nieudany zamach na carskiego namiestnika w Królestwie Polskim. Wyraźnie rysuje się tu konflikt między pięknem idealnym a rzeczywistością („Ideał - sięgnął bruku”), ale okazuje się, że zniszczenie fortepianu nie oznacza unicestwienia wartości, które instrument symbolizuje. Moment sięgnięcia bruku symbolizuje bowiem wtopienie się w codzienność, w życie każdego z nas. Sięgając bruku, ideał wtopił się w życie.

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/Dxum6O71q>

Nagranie dźwiękowe o utworze *Fortepian Szopena* Norwida.

” Cyprian Kamil Norwid

Fortepian Szopena

DO ANTONIEGO C.....

La musique est une chose étrange!

[Byron](#)

L'art?... c'est l'art – et puis, voilà tout.

[Béranger](#)

I

Byłem u Ciebie w te dni przedostatnie

Niedocieczonego wątku

Pełne, jak Mit,

Blade – jak świt...

– Gdy życia koniec szepce do początku:

„Nie stargam Cię ja – nie! – Ja... u-
wydatnię!...”

II

Byłem u Ciebie w dni te, przedostatnie,

Gdy podobniałeś... co chwila – co chwila –

Do upuszczonej przez Orfeja liry,

W której się rzutu–moc z pieśnią przesila,

I rozmawiają z sobą struny cztery,

Trącając się,

Po dwie – po dwie –

I szemrząc z cicha:

„Zacząłże on

Uderzać w ton?...”

Czy tak i Mistrz!... że gra... choć – odpycha”.

III

Byłem u Ciebie w te dni, Fryderyku!

Którego ręka – dla swojej białości

Alabastrowej... i wzięcia, i szyku –

I chwiejnych dotknięć – jak strusiowe pióro –

Mięszała mi się w oczach z klawiaturą

Z słoniowej kości...

I byłeś jako owa postać – którą

Z marmurów łona,
Niżli je kuto,
Odejma dłuto –
Geniuszu... wiecznego Pigmaliona!

IV

A w tym... coś grał – i co? zmówił ton – i co? powie –
Choć inaczej się echa ustroją,
Niż gdy błogosławiłeś ręką Swoją
Wszelkiemu akordowi –
A w tym... coś grał – taka była prostota
Doskonałości Peryklejskiej,
Jakby starożytna która Cnota,
W dom modrzewiowy wiejski
Wchodząc, rzekła do siebie:
„Odrodziłam się w Niebie
I stały mi się Arfą – wrota,
Wstęgą – ścieżka...
Hostię – przez blade widzę zboże...
Emanuel już mieszka
Na Taborze!”

V

I była w tym Polska – od zenitu
Wszechdoskonałości dziejów
Wzięta tęczą zachwytu –
– Polska – przemienionych kołodziejów!
Taż sama – zgoła,
Złoto-pszczoła!...
(Poznał-ć-że bym ją – na krańcach bytu!...)

VI

I – oto – pieśń skończyłeś – – i już więcéj

Nie oglądam Cię – – jedno – słyszę:

Coś?... jakby spór dziecięcy –

– A to jeszcze kłóćą się klawisze

O niedośpiewaną chęć:

I trącając się z cicha,

Po ośm – po pięć –

Szmerzą: „począłże grać? czy nas

odpycha??...”

VII

O Ty! co jesteś Miłości-profilem,

Któremu na imię Dopełnienie;

Te – co w Sztuce mianują Stylem,

Iż przenika pieśń, kształci kamienie...

O! Ty – co się w dziejach zowiesz Erą,

Gdzie zaś ani historii zenit jest,

Zwiesz się razem; Duchem i Literą,

I consummatum est...

O! Ty... Doskonałe – wypełnienie,

Jakikolwiek jest Twój i gdzie?... znak...

Czy w *Fidiasu*? Dawidzie? czy w Szopenie?

Czy w Eschylesowej scenie?...

Zawsze – zemści się na tobie... BRAK!

– Piętnem globu tego – niedostatek:

Dopełnienie?... go boli!...

On – rozpoczynać woli

I woli wyrzucać wciąż przed się – zadatek!

– Kłós?... gdy dojrzał – jak złoty kometa –

Ledwo że go wiew ruszy –
Deszcz pszenicznych ziarn prószy,
Sama go doskonałość rozmieta...

VIII

Oto patrz – Fryd[e]ryku!... to – Warszawa:
Pod rozpłomienioną gwiazdą
Dziwnie jaskrawa – –
– Patrz, organy u Fary; patrz! Twoje gniazdo –
Owdzie – patrycjalne domy stare
Jak Pospolita – rzecz,
Bruki placów głuche i szare
I Zygmuntowy w chmurze miecz.

IX

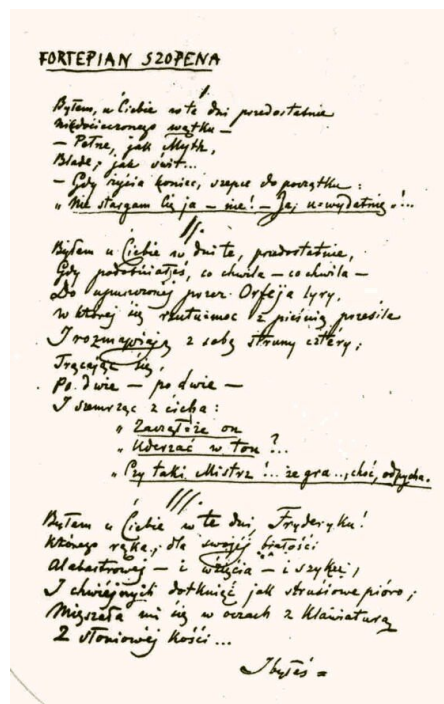
Patrz!... z zaułków w zaułki
Kaukaskie się konie rwą –
Jak przed burzą jaskółki,
Wyśmigając przed pułki:
Po sto – po sto – –
– Gmach – zajął się ogniem, przygasł znów,
Zapłonął znowu – – i oto – pod ścianę –
Widzę czoła ożałobionych wdów
Kolbami pchane – –
I znów widzę, acz dymem oślepiam,
Jak przez ganków kolumny
Sprzęt, podobny do trumny
Wydźwigają... runął... runął... – Twój fortepian!

X

Ten!... co Polskę głosił – od zenitu
Wszechdoskonałości dziejów
Wziętą hymnem zachwytu –
Polskę – przemienionych kołodziejów:
Ten sam – runął – na bruki – z granitu!
I oto – jak zacna myśl człowieka –
Poterany jest gniewami ludzi;
Lub – jak – od wieka
Wieków – wszystko, co – zbudzi!
I oto – jak ciało Orfeja –
Tysiąc pasyj rozdziera go w części;
A każda wyje: „nie ja!...”
„Nie ja!” – zębami chrzęści –

Lecz Ty? – lecz ja? – uderzmy w sądne pienie,
Nawołując: „Ciesz się, późny wnuku!...”
Jękły głuche kamienie
Ideał sięgnął bruku – –”

Źródło: Cyprian Kamil Norwid, *Fortepian Szopena*, [w:] tegoż, *Poezje. Wybór*, Warszawa 2015, s. 192–195.

Rękopis Fortepianu Szopena

Źródło: domena publiczna.

Symboliczne zakończenie poetyckiego monumentu

Utwór ma dynamiczny i wielowątkowy przebieg. Zawiera poglądy poety na temat sztuki ale przede wszystkim kompozycji samego Szopena. Nazywa je ideałem, pochlebia („gdy błogosławiłeś sam ręką Swoją / Wszelkiemu akordowi —”), widzi nawiązania do szlacheckiej kultury greckiej (np. poprzez zestawienie z Fidiaszem), by następnie w sposób wysoce artystyczny, konstruując poetycki dialog, pokazać dramatyczne losy w historii Polski („Oto patrz — Fryd[e]ryku!... to — Warszawa: / Pod rozpłomioną gwiazdą / Dziwnie jaskrawa — —”). Paraboliczność utworu ujawnia się w słynnym zakończeniu, jednym z najbardziej symbolicznych w literaturze romantyzmu i literatury polskiej w ogóle: *ideał sięgnął bruku*. Z jednej strony odwołuje się do faktycznych wydarzeń (wyrzucenia fortepianu artysty z kamienicy), z drugiej – do powinności stojących przed następnymi pokoleniami, które, by sztuka mogła przetrwać, muszą pielęgnować jej wytwory.

Słownik

alegoria

(gr. *allēgoría* od *allēgoréo* – mówię w przenośni, obrazowo) – postać, idea lub wydarzenie, które poza dosłownym znaczeniem ma również sens przenośny;

w przeciwieństwie do symbolu alegorię interpretuje się jednoznacznie; np. kobieta z wagą i przepaską na oczach jest alegorią sprawiedliwości

ironia

(gr. *eironeía* – przestawianie, pozorowanie) – drwina, złośliwość lub szyderstwo ukryte w wypowiedzi pozornie aprobującej, nadanie wypowiedzi odwrotnego sensu w stosunku do tego, co wynika ze znaczenia użytych słów, na przykład w celu ośmieszenia poglądów czy cech rozmówcy lub pokazania dystansu wobec osób czy zjawisk; wypowiedź zawierająca ironię najczęściej jest krytyką lub naganą, która przyjmuje formę pozornej pochwały; ironia jest narzędziem literackim, w którym wybrane słowa są celowo używane do wskazania znaczenia innego niż dosłowne, można wyróżnić ironię słowną i sytuacyjną

parabola

(gr. *parabole* – porównanie) – alegoryczne opowiadanie o treści moralnej i dydaktycznej lub religijnej

symbol

(gr. *symballein* – znaczący, rozpoznawczy kawałek przedmiotu) – element rzeczywistości materialnej (rzecz, zjawisko, roślina, zwierzę lub osoba) obdarzony dodatkowym, abstrakcyjnym znaczeniem; znaczenie to jest niejednoznaczne, często celowo niejasne, odwołujące się bardziej do pewnej sfery znaczeń niż pojedynczego pojęcia; np. róża jako symbol m.in. miłości, namiętności, kobiecości, cierpienia, pragnienia, tęsknoty

Prezentacja multimedialna

Polecenie 1

Na podstawie prezentacji multimedialnej sformułuj notatkę na temat okoliczności powstania wiersza *Fortepian Szopena* oraz motywacji, którymi kierował się poeta przy jego tworzeniu.

Wojsko rosyjskie demoluje pałac Zamoyskich po zamachu na Berga (autor nieznany),
Źródło: Maciej Szczepańczyk, CC BY-SA 3.0, [online], dostępny w internecie: Wikimedia Commons.

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/PPZCoE47n>

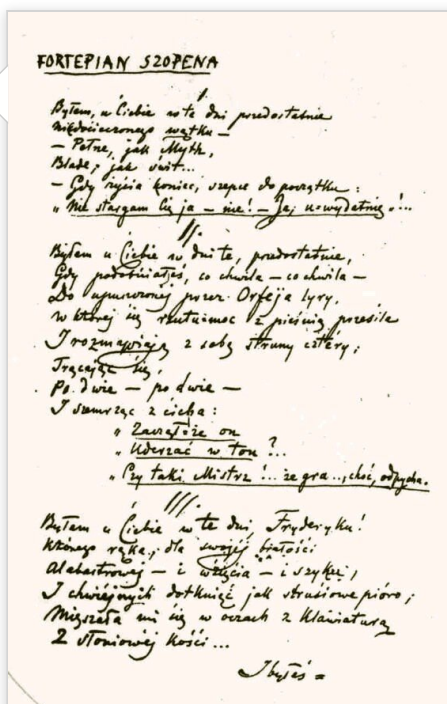
Bezpośrednią pobudką napisania tego utworu, jak tytu liryk Norwida, było wydarzenie, któremu autor nadał znaczenie symboliczne. Dnia 19 września 1863 dokonali powstańcy zamachu na generalnego gubernatora Warszawy Berga, strzelając do niego z okna pałacu Zamoyskich. Po zamachu pałac został

spustoszony. Jednocześnie wyrzucono z piętra na bruk fortepian Fryderyka Szopena.

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/PPZCoE47n>

Mimo tej okolicznościowej genezy należy stwierdzić, że idee poematu krystalizowały się w duszy poety od lat. Wszakże już w *Promethidionie* można znaleźć charakterystykę muzyki Szopena jako „zaśpiewu na sztukę narodową”. W *Czarnych kwiatach* zamieścił Norwid serdeczne wspomnienie przedzgonnych chwil wielkiego artysty. W nekrologu z 1849 roku mówił o polnych kwiatach (pierwiastku ludowym polskim), przemieniających się w muzyce Szopena w wartości ogólnoludzkie. W rapsodzie ku czci generała Bema oraz w wierszu *Duch Adama* pojawia się myśl o śmierci, nie kończącej, lecz uwydatniającej bytowanie ducha na ziemi – myśl, którą rozpocznie się poemat. W liryku zwróconym do Nikodema Biernackiego jest pierwsza próba oddania muzyki – i to zarówno jej idei, jak piękna – za pomocą poetyckiego słowa. Wreszcie w *Buntownikach* można przeczytać krótką wzmiankę o kozackiej masakrze Polaków w Warszawie, której jedno wyrażenie (o biciu kolbami ożałobionych wdów) znajduje się w dosłownym brzmieniu w poemacie.

Rękopis *Fortepianu Szopena*, domena publiczna

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/PPZCoE47n>

Fakt tak dawnej i różnorodnej genezy dzieła tłumaczy zarazem wielką złożoność jego treści, na którą, niby warstwy geologiczne, składają się: 1) elegijne wspomnienie ostatniego widzenia się z Fryderykiem, reprezentujące najwyraźniej osobisto-liryczny pierwiastek w utworze 2) charakterystyka muzyki Szopena na tle historiozoficznej koncepcji sztuki oraz symboliczne naświetlenie warszawskiego wydarzenia, czyli pierwiastek refleksyjny 3) obraz kozackiej masakry, wnoszący do dzieła ton bohaterskiego rapsodu.

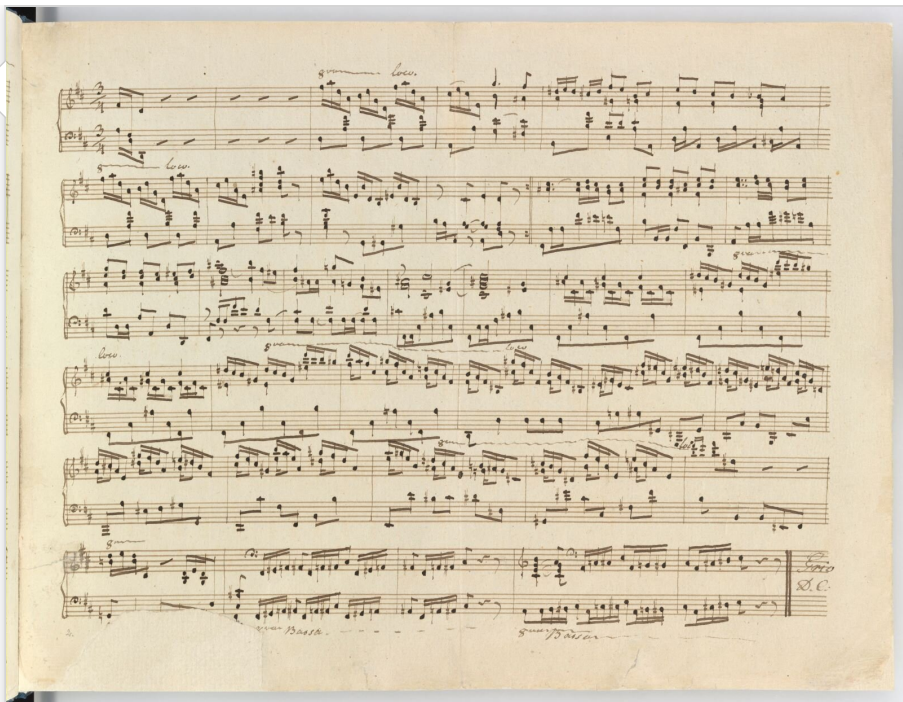

Fryderyk Chopin, 1892, domena publiczna

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/PPZCoE47n>

Zdaniem Norwida sztuka Szopena osiągnęła klasyczną doskonałość, wyrażającą się w prostocie, stając na równi z dziełami Fidasza, Ajschylosa i hebrajskiego Dawida. Z pięknnością jej jednoczy się wysoka wartość etyczna (starożytna cnota) i religijna. Muzyka ta jest własnością całej ludzkości, wyrażając najwyższe ideały starożytności klasycznej, uświęconej przez chrystianizm, równocześnie zaś jest narodowa i ludowa. [...]

Fryderyk Chopin, *Polonez d-moll [op. 71 nr 1]*, domena publiczna

Materiał audio dostępny pod adresem:

<https://zpe.gov.pl/b/PPZCoE47n>

[...] sąd Norwida o Szopenie ciekawy jest przede wszystkim jako charakterystyczny dla sposobu myślenia wielkiego poety, pomijającego to, co w dziele sztuki działa na nerwy i uczucie i jest wyrazem przejmującego nastroju, a dążącego do uchwycenia metafizycznej istoty zjawiska i rzutującego je na tło historiozoficzne (cz. V i VII). Tak więc w cz. V poematu można przeczytać, iż narodowość muzyki Szopena nie ogranicza się do odtwarzania pewnych cech duszy polskiej, ale jest odbiciem Polski samej „od zenitu wszechdoskonałości dziejów wziętej tęczą zachwyty”.

Polecenie 2

Kompozycje Szopena miały dla historii Polski istotne, symboliczne znaczenie. Wysłuchaj *Poloneza d-moll* Fryderyka Szopena zamieszczonego w prezentacji. Następnie porównaj go do wiersza Norwida *Fortepian Szopena*. Zwróć uwagę na takie elementy, jak: rytm, budowanie napięcia, kompozycja, nastrój.

Słownik

historiozofia

(gr. *historiā*; gr. *sophia* - mądrość) - inaczej filozofia dziejów, filozofia historii; dziedzina filozofii zajmująca się rozważaniem sensu procesów historycznych oraz zachodzącymi w nich prawidłowościami; do podstawowych problemów historiozofii należą pytania o to, czy dzieje mają swój ostateczny cel, czy poszczególne wydarzenia mają charakter przypadkowy, czy są zdeterminowane ogólnymi prawami, czy są powtarzalne

Film edukacyjny

Polecenie 1

Na podstawie wykładu prof. Michała Kuziaka wyjaśnij, jakie znaczenie dla twórców epoki romantyzmu miała muzyka.

Film dostępny pod adresem </preview/resource/RiPSOKXr5vpwA>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału pod tytułem Fortepian Szopena – Cyprian Kamil Norwid.

Polecenie 2

Sformułuj notatkę na temat różnic w poglądach Mickiewicza i Norwida na temat twórczości Szopena.

Ćwiczenie 1

Na podstawie wykładu wskaż dopowiedzenia do interpretacji: *Fortepian Szopena* to tekst o...

polemice z przedstawicielami oświecenia.

poglądach artystycznych Norwida.

negowaniu romantyzmu.

roli sztuki.

historii i historiozofi.

geniuszu.

Ćwiczenie 2

Oceń prawdziwość zdań. Zaznacz w tabeli „Prawda”, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub „Fałsz” – jeśli jest fałszywe.

Zdanie	Prawda	Fałsz
Norwid tworzył w późnym romantyzmie.	☐	☐
Debiut Norwida przypada na początek romantyzmu.	☐	☐
Program poetycki Norwid zawarł nie tylko w tekstach programowych i publicystycznych, ale i wierszach.	☐	☐
Norwid krytykował twórczość Szopena w swoim wierszu.	☐	☐
<i>Fortepian Szopena</i> jest wyrazem hołdu złożonego kompozytorowi przez poetę.	☐	☐

Dla nauczyciela

Autor: Maria Gniłka-Somerlik

Przedmiot: Język polski

Temat: Przypowieść o twórcy i jego dziele w wierszu C.K. Norwida *Fortepian Szopena*

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;

3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielanekę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;

4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;

5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

6) rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter;

9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

10) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje;

11) rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;

16) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;

II. Kształcenie językowe.

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji, w tym szczególnie: pisowni wielką i małą literą, pisowni łącznej i rozłącznej partykuły nie oraz partykuły -bym, -byś, -by z różnymi częściami mowy; pisowni zakończeń -ji, -ii, -i ; zapisu przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-; pisowni przyimków złożonych; pisowni nosówek (a, ę) oraz połączeń om, on, em, en ; pisowni skrótów i skrótowców;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

6) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, referat, szkic interpretacyjny, szkic krytyczny, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;

11) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;

IV. Samokształcenie.

2. porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;

Lektura obowiązkowa

22) Cyprian Kamil Norwid, wybrane wiersze;

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

2) rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

4) porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty;

Lektura obowiązkowa

16) Cyprian Kamil Norwid, Bema pamięci żałobny rapsod, Fortepian Szopena, Czarne kwiaty (fragmenty), Promethidion (fragmenty);

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;

- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne. Uczeń:

- wyjaśnia tło historyczne wiersza *Fortepian Szopena* Cypriana Kamila Norwida;
- dostrzega i wskazuje kluczowe treści wiersza;
- interpretuje wiersz Norwida w kontekście jego poglądów na temat twórczości kompozytora;
- ocenia wartość muzyki dla twórców romantyzmu.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja;
- wirtualna wycieczka;
- praca twórcza - słuchowisko.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją

Na kilka tygodni przed lekcją nauczyciel dzieli uczniów na dwie grupy. Zadaniem uczniów jest przygotowanie słuchowiska na podstawie wiersza Cypriana Kamila Norwida *Fortepian Szopena*. Słuchowisko powinno mieć formę kilkuminutowego nagrania (forma pliku uzgodniona uprzednio z nauczycielem). Podstawową treścią nagrania powinna być

deklamacja wiersza Norwida. Uczniowie mogą wykorzystać dźwięki tła (ale także fragmenty utworów Szopena) interpretujące i uzupełniające wydarzenia i symbole przedstawione w wierszu.

Nauczyciel bierze pod uwagę przede wszystkim kreatywność, nie możliwości techniczne.

Faza wprowadzająca

W fazie wprowadzającej nauczyciel podkreśla znaczenie utworu Cypriana Kamila Norwida. Pomocne w tym zakresie może być „Wprowadzenie”. Nauczyciel podaje cele lekcji a jej temat zapisuje na tablicy.

Faza realizacyjna

1. Nauczyciel poleca uczniom zapoznanie się z treścią multimedium. Wszyscy uczniowie wykonują polecenia. Następnie uczniowie pogłębiają swoją wiedzę zapoznając się z treścią sekcji „Przeczytaj”.
2. Grupy uczniów prezentują swoje słuchowiska. Cały zespół klasowy ocenia, czy udało się oddać nastrój dramatycznej treści wiersza Norwida.

Faza podsumowująca

Nauczyciel w fazie podsumowującej prezentuje uczniom stronę Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina: www.nifc.pl. Uczniowie odbywają wirtualny spacer po Muzeum Fryderyka Chopina (wersja 3D). W podsumowaniu cały zespół klasowy omawia swoje wrażenia.

Materiały dodatkowe:

- *Cyprian Norwid. Osobność*, red. A. Nowakowski, Kraków 2018.
- Ferdynand Hoesick, *Chopin. Życie i droga twórcza*, t. 1-3, Warszawa 1910-1911 (wydania z lat 60.).

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Prezentacja multimedialna” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.